

Bio-aardappel staat op eigen benen

De Nederlandse biologische tafelaardappel maakt een voorzichtige groei door. De aardappel heeft een vaste koperskring gevonden en die kring groeit. Na jaren van relatieve stilstand groeit het areaal weer. Uitdaging voor de toekomst is het ontwikkelen van goede phytophthora-resistente rassen die ook nog eens supermarkt waardig zijn.

Na een dal in 2009 groeit de Nederlandse biologische aardappelteelt met tientallen hectares per jaar. Het areaal is boven de 1.600 hectare uitgekomen. Driekwart daarvan zijn tafelaardappelen. Van het overige kwart is pootgoed het leeuwendeel. De interesse voor biologische aardappelen voor frites en chips is heel gering. De biologische tafelaardappel liep voorop in de groei van de biologische markt. In de afgelopen jaren trok de markt voor groenten en fruit, zuivel en vlees de biologische bestedingen van de consument

omhoog. In de periode 2010-2014 besteedde de Nederlandse consument jaarlijks grofweg tussen de 25 en 30 miljoen euro aan biologische tafelaardappelen. Groei naar meer dan 30 miljoen euro zet door. De Nederlandse biologische akkerbouw schommelt al enkele jaren tussen de 10.000 en 11.000 hectare. Omschakelcursussen trekken meer boeren dan ooit. Met een groei naar 1,1 miljard euro biologische winkelomzet in Nederland en een exportwaarde van meer dan 800 miljoen euro

(meer dan 1,3 miljard euro winkelomzet) is er ruimte voor meer biologische ondernemers.

Risicovolle teelt

Christoffel den Herder van DLV Plant noemt de teelt van biologische aardappelen risicovol. De boer kan weinig doen tegen phytophthora en als die niet meer te houden is, moet de teler het loof klappen of branden en de opbrengst van dat moment accepteren. Dit jaar zat het de telers mee met de ziektedruk. Ze kunnen

meer dan 35 ton per hectare rooien. In een 'rampjaar' als 2007 hield het op bij 10 ton. Bij die opbrengsten kan een hogere prijs onvoldoende goedmaken. Verdienen doen de telers in jaren met goede opbrengst. De enorme invloed van phytophthora op de oogstomvang is een onzekere factor. De keten is daarom gebaat bij resistente rassen. De eerste rassen die die eigenschap hadden, lieten stekken vallen in vorm, smaak, kleur en huidkwaliteit. Nieuwe, supermarktwaardige rassen als Vitabella en Carolus verdringen Sarpo Mira en Biogold.

Hoge teeltkosten

Biologische aardappelen is een relatief dure teelt. Uit een berekening van DLV Plant komt een kostenplaatje van 9.000 euro voor een hectare. Rekenend met een meerjarig gemiddelde van 27.000 kilo opbrengst gaat de kostprijs per kilo naar 33 cent. Een hoge opbrengst van 40 ton brengt de kostprijs onder 25 cent, maar in een jaar met hoge ziektedruk kan de kostprijs naar boven de 60 cent gaan. Biologische peen en ui kennen stabielere opbrengsten. Toch kiezen telers wel voor aardappelen. Het gewas is gemakkelijker te mechaniseren. Wieden kost niet veel tijd. Voor goed op maat leveren is bewaren in kisten praktisch.

Actieve marktpartijen

In Nederland is Agrico met het merk BioSelect de grootste marktpartij. Van de ruim honderd biologische aardappelteelers zitten er 65 bij Agrico. Dit handelshuis heeft een marktaandeel van ongeveer tweederde. In het zuidwesten van het land bundelen tien tot vijftien telers hun kracht in de biologische pool van Nedato. Vrije telers leveren direct aan groothandel of consument. Er zitten kleine telers bij met enkele tientallen tonnen voor hun boerderijwinkel en ook telers die jaarlijks meer dan 400 ton afzetten of exporteren. Biologische aardappelen blijven dicht bij huis dan gangbare. Duitsland is de belangrijkste exportmarkt. Zelf heeft het land al jaren een areaal van ongeveer 8.000 hectare biologische

aardappelen, waarmee de eigen markt voor driekwart voorzien is. De primeurs komen uit Israël en Egypte en daarna volgt Nederland. Marktkenners noemen Frankrijk als groeimarkt, al is daarvoor meestal extreem weer, droog of nat, aanleiding. Engeland en Zwitserland kloppen meestal bij tekorten aan. Scandinavië is een groeimarkt met dubbele cijfers voor biologisch.

Eigen dynamiek

De biologische tafelaardappelmarkt is op eigen benen gaan staan. Telpersrijzen voor gangbare aardappelen zitten aan een steeds wijder wordend elastiek verbonden met de bioaardappelen. Toen dit voorjaar gangbare aardappelen voor 6 tot 9 euro af teler gingen, konden de biotelers 30 tot 35 euro maken. Voor de Nederlandse biopools zijn prijzen tussen 30 en 40 cent per kilo gewoon. Duitse prijzen varieerden de afgelopen jaren meestal tussen de 30 en 60 cent per kilo met een enkele uitschieter naar meer dan 80 cent. Marktspecialist voor plantaardige biologische producten Arend Zeelenberg ziet dat er een vaste kern van kopers is ontstaan. Als supermarkten gaan stunten met gangbare aardappelen, lijdt de bioafzet er wel onder. In het aardappelschap is ruimte voor de bioaardappel. In aardappelen bestaat een breder assortiment, waar goed een of een paar bioverpakkingen tussen passen, net als bij tomaten. Bioaardappelen gaan steeds vaker in zakken van 3 en 5 kilo de kar in. De consument betaalt er 20 tot 50 procent meer voor, afhankelijk van de acties in het gangbare segment. In Duitsland liggen prijzen bij de prijsvechters 30 procent onder supermarktniveau. Speciaalzaken zijn mede daardoor tot twee maal zo duur als die discounters. Het marktaandeel van supermarkten groeit. In Nederland lokken acties van Albert Heijn reacties van Aldi en Lidl uit. Die verbreden hun pakket met biologisch en daar past de aardappel als een van de eerste producten in. Verpakkers brengen meer luxe in het bioassortiment. Een ventielzak voor de magnetron is zo'n nieuwe ontwikkeling. ■

De expert

Peter Dijk is commercieel manager bij Agrico

Jarenlang was de prijs van bio-aardappelen in meer of mindere mate gekoppeld aan die van gangbaar. Hoe is dat nu?

„Afgelopen jaar was die koppeling met gangbaar voor het eerst weg. Er is een vaste groep ontstaan die, wat er ook gebeurt, biologische aardappelen koopt.“

Hoe heeft de bio-aardappel zich bij Agrico ontwikkeld?

„We gingen van 115 naar 65 telers, maar grote telers hebben wel vaak 30 of 40 hectare. Wij zijn over de 700 hectare voor pootgoed en consumptie samen. We kunnen ondertussen niet voldoen aan de exportvraag.“

Voor welke telers is het een goed product?

„Biologische boeren hebben vaak een bouwplan van 1 op 6 of 7. Ze zoeken naar producten met een verschillende arbeidsfilm. De aardappel is qua werk simpel vergeleken met groentes. Financieel is het geen hoogvlieger.“

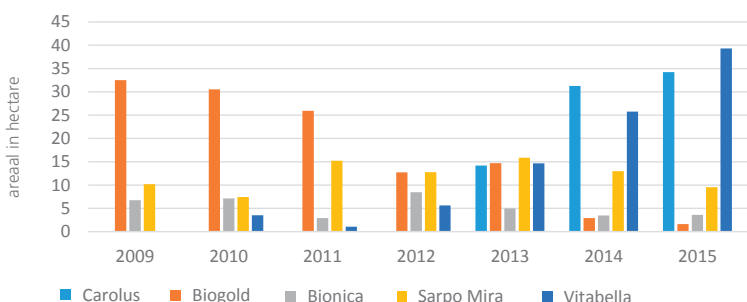
Wat levert het op?

„Die vraag is lastig. Een topprijs was 87 cent, maar in een jaar als dit gaan we misschien naar 30 cent. De waarde van een hectare ligt meestal tussen de 9.000 en 15.000 euro.“

Hoe zal de ontwikkeling doorgaan?

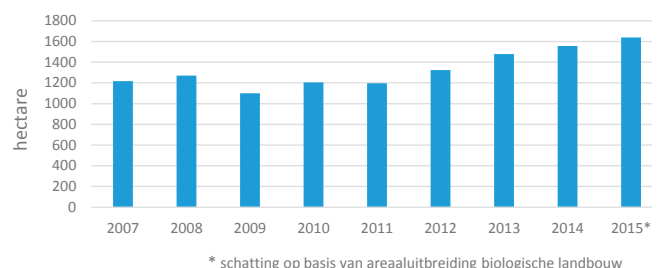
„We proberen er meer een feestje voor de consument van te maken. Met de NAO promoten we de aardappel. De aardappelteelt levert gezonde voeding met weinig watergebruik.“

Areaal pootgoed van enkele rassen voor biologische teelt

Bron: NAK

Areaal biologische aardappelen in Nederland

* schatting op basis van areaaluitbreiding biologische landbouw

Bron: NAO